Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Eduskunnan hallintovaliokunta, kuuleminen 26.05.2021

Hallituksen selonteko eduskunnalle julkisen talouden suunnitelmasta 2022-2025

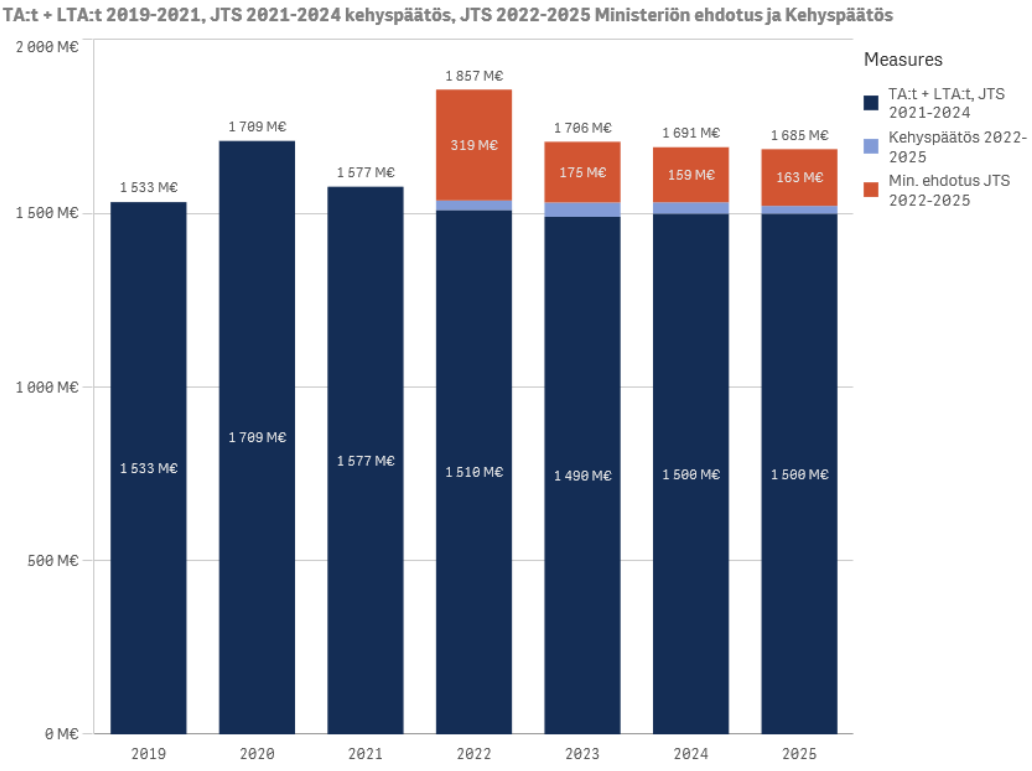
Julkisen talouden suunnitelma 2022-2025, sisäministeriön hallinnonala

Yleistä

Hallituksen selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022 – 2025 päätettiin VN istunnossa 12.5.2021. Sisäministeriön hallinnonalan määrärahataso pysyy noin 1,5 miljardissa eurossa / vuosi kehyskaudella 2022−2025. Päätöksessä sisäministeriön hallinnonalalle päätettiin 12-30 milj. euron vuosittaisista asialisäyksistä josta 21 milj. euroa on pysyvää lisäystä vuodesta 2025 eteenpäin.

Kehyspäätöksessä on huomioitu poliisille ja Rajavartiolaitokselle lisäykset Senaatin toimitilahankkeiden mukaisiin vuokrankorotuksiin hallituksen viime vuonna tekemän päätöksen mukaisesti. Lisäksi päätettiin lisäyksistä poliisille, Rajavartiolaitokselle ja Maahanmuuttovirastolle tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevien asetusten kansalliseen toimeenpanoon, sekä Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän viranomaispalvelun kansalliseen käyttöönottoon poliisissa, Rajavartiolaitoksessa ja pelastustoimessa. Yhteen toimialaan kohdistuvat lisäykset on käsitelty kunkin toimialan kohdalla.

Hallituksen kehysriihessä huhtikuussa päätettiin myös 7 miljoonan euron menosopeutusten kohdentamisesta sisäministeriön hallinnonalalle vuodesta 2023 alkaen. Lisäksi, päätettiin alustavasti 1,6 milj. euron matkustussäästöstä ja koko valtiontaloudelle jyvitettävästä toimistotilojen toimitilamenojen 10 milj. euron säästöstä, josta jyvitetään SM:lle osuus myöhemmin.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriön kehysehdotuksen taso oli huomattava. Syynä tälle on pitkään jatkunut rahoitusvaje ja saatujen määrärahalisäysten kertaluonteisuus, merkittävät investointitarpeet, toimitilojen korjausvelka sekä uudet lakisääteiset velvoitteet. Sisäministeriön hallinnonalalla tämä on näkynyt menopaineena erityisesti henkilöstö-, toimitila- ja ICT-menoissa. Viranomaisten resurssitaso ei nykyrahoituksella vuonna 2025 vastaa toimintaympäristön muuttumista eikä mahdollista lakisääteisten tehtävien hoitamista riittävällä tasolla.

Sisäministeriön hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen. Hallinnonalalla työskentelee yli 15 000 henkilöä. Paineita henkilöstömäärän ylläpitoon ja kasvattamiseen on erityisesti Poliisihallituksessa. Myös Maahanmuuttoviraston tehtäväkenttä on laajentunut ja vaikka tulijamäärissä on viime vuosina ollut suuria vaihteluja, työn, opiskelujen ja perheen vuoksi tulevien määrä on kasvanut tasaisesi. Suojelupoliisilla on merkittäviä uusia tehtäviä. Rajavartiolaitos ei kykene ylläpitämään nykyisellään tarvittavaa henkilöstömäärää ja myös Hätäkeskuslaitoksella ja pelastusopistolla on vaikeuksia kehyskauden loppuvuosina.

Hallinonalan viranomaiset ovat myös muiden viranomaisten tapaan enenevässä määrin kriittisen riippuvaisia toimivista ICT- ja valvontajärjestelmistä, Sisäministeriön kehysehdotuksessa 2022-2025 oli tietojärjestelmiin liittyviä lisäyksiä lähes kaikille hallinnonalan virastoille, sillä tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitomenot ovat kasvaneet viime vuosina ja näihin ei nykyisellään ole ollut riittävää rahoitusta. Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito ovat kiinteä osa viranomaisten suorituskykyä ja toimintaa, sekä keino vastata toimintaympäristössä ja viranomaistehtävissä tapahtuviin muutoksiin. Rahoituksen puuttumisen vaarana on menettää hankkeilla tavoitellut kustannus-, tehokkuus- ja suorituskykyhyödyt, jos tietojärjestelmien kehittävään ylläpitoon ei ole rahoitusta. Ilman erityisesti näihin myönnettävää lisärahoitusta, joudutaan välttämätön kehittäminen ja ylläpito kattamaan nykyisestä kehyksestä, mikä johtaa rahoitusvajeisiin pääsääntöisesti henkilöstösidonnaisissa menoissa. Erilaisissa kehittämisprojekteissa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi EU:n rahastoja mutta pääsääntöisesti täydentävänä rahoituksena.

Sisäministeriön hallinnonalalla varsinkin Rajavartiolaitoksen ja Poliisin toimitilojen peruskorjaus- ja uudistamistarpeet ovat viime vuosina kasaantuneet ja korjausvelka on kasvanut sen myötä kestämättömälle tasolle. Pahimmillaan kiinteistöjen huono kunto on johtanut vakaviin sisäilmaongelmiin. Henkilöstölle tulisi pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti taata terveelliset ja turvalliset toimitilat, mikä edellyttää riittävää rahoituskehystä tilanteen korjaamiseksi. Rajavartiolaitoksen ja Poliisin henkilöstöä on tällä hetkellä väistötiloissa sisäilmaongelmien vuoksi. Toimitilojen rahoituksen varmistuminen on kriittinen sisäisen turvallisuuden palvelujen ja henkilöstön jaksamisen kannalta. Ratkaisemattomat toimitila-asiat aiheuttavat terveysongelmia ja pitkittynyt päätöksenteko kasvattaa kustannuksia.

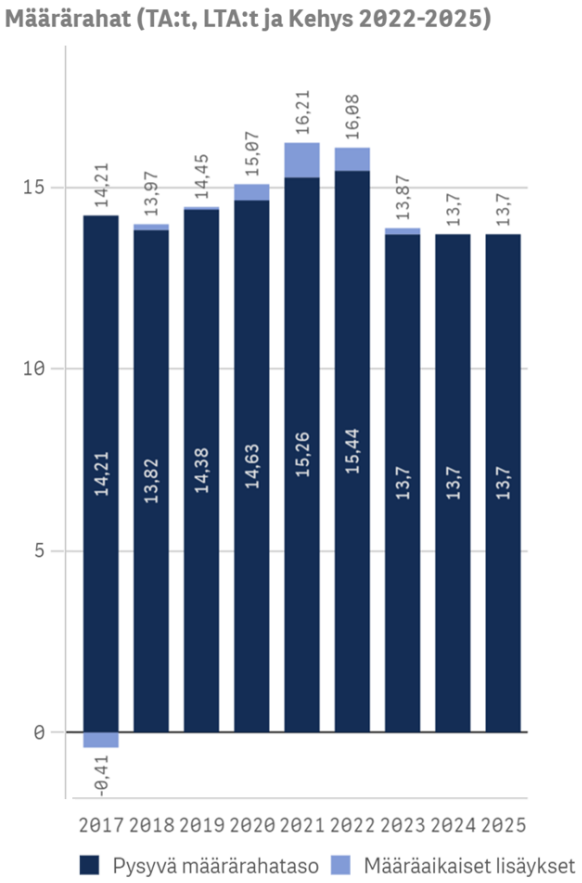
Toimintaympäristön ulkoiset muutokset, yhä monimutkaistuvampi oikeudellinen sääntely, EU-oikeuden merkityksen lisääntyminen sekä erityisalojen syvällistä asiantuntemusta vaativien asioiden lisääntyminen asettavat suuria haasteita toiminnalle 2020-luvulla.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriön toimintamenot (26.01.01)

Sisäministeriön resursseihin on tehty lisäyksiä Sipilän ja Marinin hallituskausilla. Sisäministeriön toimintamenomomentin (26.01.01) pysyvien määrärahojen tasoa on nostettu 2017 vuoden 14,2 milj. eurosta 2021 vuoden 15,3 milj. euroon (7,4 %). Taso laskee kehyskauden lopussa 2025 vuonna 13,7 milj. euroon, mutta lasku johtuu suurimmaksi osaksi koko hallinnonalalle myöhemmin kohdistettavasta matkustussäästöstä (1,6 milj. euroa). Sisäministeriön kokonaishenkilötyövuosien määrä on kasvanut vuosien 2017-2020 välillä 8 henkilötyövuodella (4,2 %). Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 190.

Sisäministeriö on aiemmissa kehyspäätöksissä saanut pysyvänä asialisäyksenä 0,3 milj. euroa radikalisaation ehkäisyyn. Tämän lisäksi sisäministeriölle on myönnetty vuosille 2021 ja 2022 määräaikaisia määrärahoja mm. siviilitiedustelutoiminnan ohjauksen ja suojelupoliisin laillisuusvalvonnan vahvistamiseen sekä hybridiuhkien torjunnan osaamisen kehittämiseen.

Sisäministeriön momentille kohdennettiin vuoden 2022 kehyspäätöksessä matkustussäästö (-1,6 milj. euroa), joka myöhemmässä vaiheessa jyvitetään hallinnonalan virastojen kesken. Tämän lisäksi momentille kohdistettiin 103 000 euron säästö. Esityksessään sisäministeriö haki pysyvää rahoitusta yhteensä 2,3 milj. euroa.

Toimintamenoista rahoitettavaa henkilötyövuosimäärää joudutaan vähentämään 5- 10 htv:lla vuoden 2022 jälkeen. Covid19 -pandemian ajalta palvelunostoista aiheutuneet säästöt siirtävät hieman säästötarvetta eteenpäin. Rahoitustason lasku myös edellyttää mm. kehittämistoiminnan vähentämistä ja määräaikaisten rekrytointien päättymistä. Suojelupoliisin ohjauksen ja laillisuusvalvonnan määräaikainen lisärahoitus poistuu vuodesta 2023 lähtien, mikä lisää rahoituksen riittävyyden painetta edelleen.

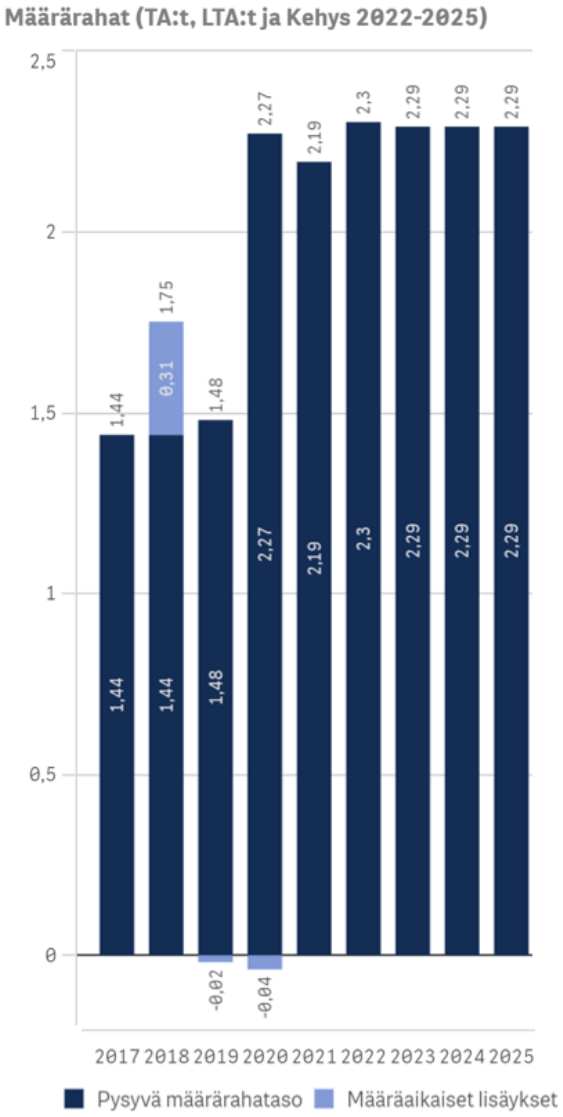
Hyvinvointialueita koskevan uudistuksen jälkeen pelastustoimen ohjaustehtävät ministeriössä lisääntyvät merkittävästi, mikä edellyttää resurssitason pysyvää nostamista 10 henkilötyövuodella tehtävistä suoriutumiseksi. Pelastustoimen uudistukseen saatu kehittämisrahoitus on toistaiseksi käytettävissä vain vuoden 2021 loppuun asti.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kriisinhallintakeskuksen toimintamenot (26.01.04)

Kriisinhallintakeskuksen resursseihin on tehty lisäyksiä Sipilän ja Marinin hallituskausilla. Kriisinhallintakeskuksen toimintamenomomentin (26.10.01) pysyvien määrärahojen tasoa on nostettu 2017 vuoden 1,4 milj. eurosta 2021 vuoden 2,1 milj. euroon (47 %) ja taso nousee vuonna 2022 2,2 milj. euroon vaalitarkkailun järjestämisen siirtyessä ulkoministeriöltä Kriisinhallintakeskuksen tehtäviin. Kriisinhallintakeskuksen kokonaishenkilötyövuosien määrä on kasvanut vuosien 2017-2020 välillä 3 henkilötyövuodella. Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 23.

Kriisinhallintakeskuksen budjettia on vahvistettu viimeisten vuosien aikana sekä keskuksen ydintehtävien laadukkaan suorittamisen varmistamiseksi että toiminnan lisäämiseksi liittyen lähettävien asiantuntijoiden määrän nostamiseen 150 asiantuntijaan. Nykyinen rahoitustaso mahdollistaa laadukkaan toiminnan toteuttamisen (asiantuntijoiden koulutus, rekrytointi ja logistiikan järjestäminen sekä siviilikriisinhallinnan alaan liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta).

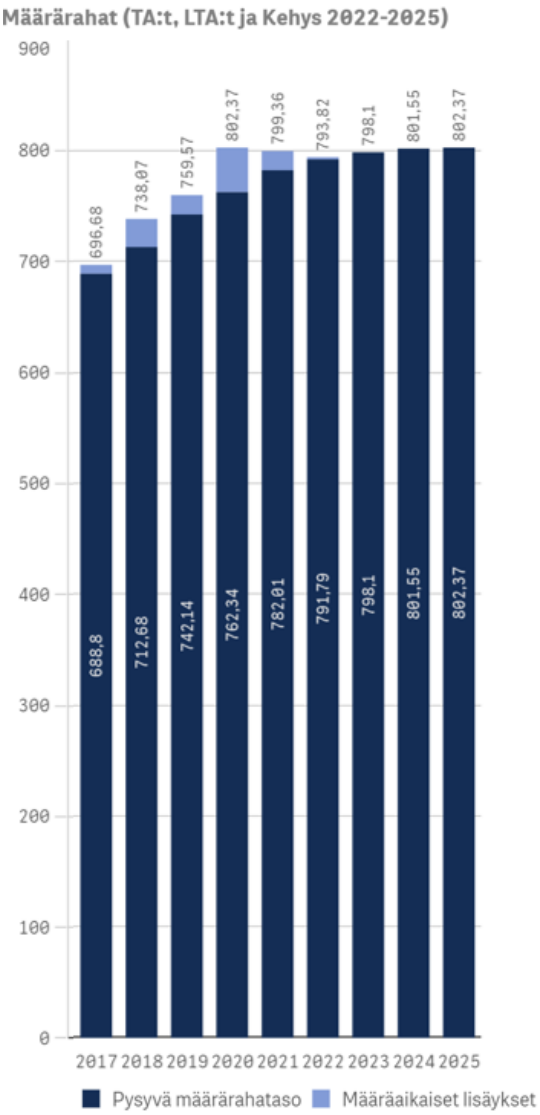
Toiminnan kehittämiseksi, keskuksen oikeudellisen osaamisen vahvistamiseksi sekä tuleviin menopaineisiin vastaamiseksi rahoituksen tasoa olisi hyvä saada nostettua hieman.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Poliisitoimen toimintamenot (26.10.01)

Poliisitoimen resursseihin on tehty merkittäviä lisäyksiä Sipilän ja Marinin hallituskausilla. Poliisitoimen toimintamenomomentin (26.10.01) pysyvien määrärahojen tasoa on nostettu 2017 vuoden 689 milj. eurosta 2021 vuoden 782 milj. euroon (14 %) ja taso nousee kehyskauden lopussa 2025 vuonna 802 milj. euroon. Poliisitoimen kokonaishenkilötyövuosien määrä on kasvanut vuosien 2017-2020 välillä 510 henkilötyövuodella (5,3 %). Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 10 108.

Rahamäärältään merkittävimmät lisäykset vuosina 2014-2024 ovat keskittyneet poliisin ydintoiminnan turvaamiseen kohti hallitusohjelman 7500 poliisin tavoitetta ja poliisin operatiiviseen suorituskykyyn. Myös terveisiin ja turvallisiin sekä toiminnallisesti tehokkaisiin toimitiloihin on saatu lisärahoitusta.

Poliisitoimessa on kuitenkin edelleen merkittäviä menopaineita ICT:n kehittämisen, toimitilojen kunnon sekä operatiivisen kaluston ylläpidon johdosta. Poliisin tavoitteena on ylläpitää toiminnan taso keskeisimmillä osa-alueilla, parantaa ja päivittää toimitilojen ja kaluston kuntoa, kehittää toimintaa tukevia ICT-ratkaisuja sekä vähentää kalustoon ja ICT-teknologiaan liittyvää investointivelkaa. Tavoitteena on myös pitää henkilöstön toimintakyky hyvällä tasolla.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan poliisien määrää nostetaan 7 500 henkilötyövuoteen. Poliisi pyrkii kuitenkin nostamaan poliisimiesten määrän 7850 henkilötyövuoden tasolle. Tämä taso voidaan saavuttaa nykyisillä koulutusmäärillä (400/vuosi), mutta se vaatii palkkausmenojen tason nostoa. Tavoitteena on myös varmistaa koko henkilöstölle turvalliset ja terveyttä ylläpitävät toimitilat. Tämä voidaan saavuttaa pitkälti tekemällä toiminnallista perusparannusta. Tavoitteena on myös kyetä osoittamaan kehittämistoimintaan panostuksia.

Poliisin esityksissä keskeisin lisäystarve liittyi tasokorotukseen, jolla voidaan saavuttaa 7 850 poliisihenkilötyövuoden tavoitetaso vuonna 2025. Poliisin operatiivisen toimintakyvyn turvaamiseksi esitettiin myös lisäyksiä toimitiloihin, ICT-menoihin sekä ajoneuvoinvestointeihin.

Kehyspäätökseen sisältyy 1,6 milj. euroa Poliisin Interoperability-kokonaisuuteen. Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi jäsenvaltioiden viranomaisilla on oltava mahdollisuus käyttää EU-tietojärjestelmiin tallennettua tietoa tehokkaasti. Päätöksestä jäi uupumaan vuosien 2023-2025 tarve.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Kehyspäätökseen sisältyy myös Senaatin listalla olevat toimitilahankkeet. Kaikkien poliisin toimitilahankkeiden toteuttamisen edellytyksenä on, että poliisille myönnetään julkisen talouden suunnitelmassa rahoitus, joka vastaa toimitilahankkeiden nykyisen ja Senaatin määrittelemän, hankkeen valmistumisen jälkeisen uuden vuokran erotusta.

Poliisin rahoituksen tilanne on vielä vuonna 2021 kohtuullinen ja henkilötyövuosien määrä pystytään pitämään nykyisellä tasolla. Myös poliisimiesten määrä pysyy todennäköisesti 2021 vuonna 7 400 tasolla, mutta saattaa kääntyä laskuun jo vuonna 2022. Vuodelta 2020 siirtyi vuodelle 2021 noin 34 milj. euroa. Vaikka rahamäärältään summa on suuri, niin se on prosentuaalisesti hyvin vähän momentin varsinaisesta talousarviosta (4,3%). Useamman kymmenen miljoonan siirtyvä erä antaa kuitenkin taloudellista liikkumavaraa pienien kokonaisuuksien suhteen kehyskauden alkupuolella. Isommat kokonaisuudet, kuten rahoitustarve poliisimiesten määrän nostoon 7850 henkilötyövuoden tasolle, ajoneuvokaluston ylläpitoon ja ICT-menoihin vaativat edelleen yli 50 milj. euron lisäystä.

Ilman tarvittavia lisäyksiä henkilötyövuosien taso laskee noin 300 henkilötyövuodella kehyskauden loppuun mennessä. Poliisien määrän laskun taustalla on muiden pakollisten menojen nousu. Suurin nousu tapahtuu toimitilamenoissa, joissa kustannustason nousu on 15 milj. euroa vuoden 2020 tasosta. Kehyskauden alussa kalustoinvestointeihin on riittävä rahoitus (20 milj. euron lisäpanostus vuosille 2020-2021), mutta sen jälkeen taso laskee alle 10 milj. euroon vuodessa. Myös ICT-menojen taso nousee järjestelmähankkeiden ja ylläpitomenojen nousun takia. Muilta osin menojen taso säilyy suunnilleen ennallaan. Poliisin toiminnan luonteen ja menorakenteen johdosta pääasiallinen sopeuttamiskeino on henkilöstösidonnaiset menot.

Henkilöstö on poliisihallituksen näkemyksen mukaan lisäksi aliresursoitu. Henkilöstö on toistaiseksi pystynyt venymään, mutta jatkuva kuormitus alkaa näkyä jaksamisessa ja poissaoloissa. Alueellisesti tasapuolisten poliisipalvelujen turvaaminen koko maahan on haastavaa. Toiminnan priorisointi näkyy selvemmin yhteiskunnassa ja kansalaisille tämä näkyy poliisin palvelukyvyn heikentymisenä. Lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpano uhkaa viivästyä eikä uusista velvoitteista voida täysimääräisesti huolehtia

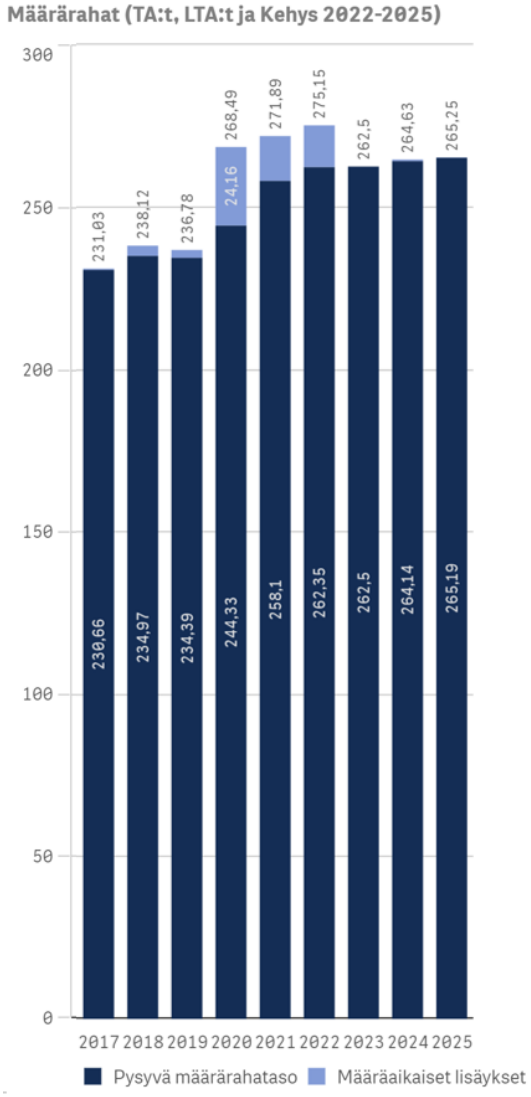
Suojelupoliisitoimen toimintamenot (26.10.02)

Suojelupoliisin tiedot on esitetty liitteessä 1 (TL IV).

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Rajavartiolaitoksen toimintamenot (26.20.01)

Edelliset hallitukset ovat tehneet päätöksiä Rajavartiolaitoksen rahoituksen lisäämiseksi pääosin uusien EU-velvoitteiden ja -tehtävien täyttämiseen ja jossain määrin aiempien säästöpäätösten merkittävimpien heikennysten kompensoimiseen. Suorituskyvyn kannalta keskeisiä investointeja on saatu käyntiin Marinin hallituskaudella. Rajavartiolaitoksen toimintamenomomentin (26.20.01) pysyvien määrärahojen taso on varsinaisissa talousarvioissa noussut 2017 vuoden 231 milj. eurosta 2021 vuoden 258 milj. euroon (12 %) ja nousee kehyskauden lopussa 2025 vuonna 265 milj. euroon. Henkilötyövuosien määrä on kasvanut vuosien 2017-2020 välillä 261 henkilötyövuodella (9,9 %). Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 2 896. Edellä mainitulla rahoituksella suorituskykyä ja palvelutasoa ei ole voitu nostaa, vaan palauttaa lähemmäs toimintaympäristön ja kansalaisten asettamia vaatimuksia ja odotuksia sekä täyttää Rajavartiolaitoksen lisääntyneet velvoitteet.

Rajavartiolaitoksen suurissa investointihankkeissa on edistytty. Maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistamiseen on myönnetty rahoitusta, samoin kahden uuden ulkovartiolaivan hankintaan. Kehysehdotukseen sisältyi näiden investointien loppuun viemiseksi tarvittava rahoitus. Kehyspäätös ei sisältänyt rahoitusta kummaankaan edellä mainitun hankkeen osalta. Ulkovartiolaivat ovat merialueen valvonnan lisäksi tärkeä osa Suomen meripelastusta ja ympäristövahinkojen torjuntakykyä merialueella. Rajavartiolaitoksen toisen ulkovartiolaivan hankintaan tarvittava 120 milj. euroa esitetään vuoden 2021 lisätalousarvioon. Rajavartiolaitoksen vanhentuneiden ulkovartiolaivojen korvaaminen on välttämätön hankinta, jonka aloittamista ei voida enää lykätä.

Edellä mainittujen lisäksi esitettiin kahden uuden valvontalentokoneen hankintaan 60 milj. euroa vuoden 2022 kehykseen. Hankinta on aloitettava vuonna 2021, jotta uudet valvontalentokoneet ehditään saada käyttöön ennen nykyisten lentokoneiden elinkaaren päättymistä vuonna 2025. Kehyspäätös ei sisältänyt rahoitusta lentokoneiden uusintaan. Suuret investointihankkeet rahoitetaan momentilta 26.20.70.

Suorituskyvyn ylläpitämiseksi investoinnit tulee toteuttaa suunnitellusti, jolloin erityisesti valvontatekniikka, ajoneuvo- ja ilmakalusto sekä alukset kyetään pitämän toimintavarmoina ja nykyaikaisina. Toimitilaturvallisuutta kyetään parantamaan haastavamman toimintaympäristön edellyttämälle tasolle.

Rajavartiolaitoksen kyky varautua rajatilanteen ja toimintaympäristön muutoksiin, rajaliikenteen odotettuun kasvuun sekä kasvaviin EU-velvoitteisiin voidaan turvata vakiinnuttamalla

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

henkilötyövuodet 3 000 tasolle vuonna 2025. Eurooppalaisen raja- ja merivartioston toiminnan käynnistyminen kasvattaa henkilömäärää vuoteen 2027 asti. HTV-tavoitetaso nousee vielä vuoden 2025 jälkeen johtuen eurooppalaisista raja- ja merivartiojoukoista sekä mahdollisesta Parikkalan rajanylitysasemasta.

Kehyspäätöksessä 2022-2025 Rajavartiolaitokselle lisättiin 0,63 milj. euroa vuodelle 2024 ja 1,62 milj. euroa vuodelle 2025 kattamaan eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvien joukkojen toimintaan osallistumisesta johtuvia kustannuksia. Eurooppalainen raja- ja merivartioston pysyvä joukko aloitti toimintansa vuoden 2021 alusta. Pysyvä joukko tukee EU:n jäsenvaltioita ulkorajavalvonnassa ja EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten palauttamisessa. Rahoitustarve kasvaa aina vuoteen 2027 asti.

Kehyspäätökseen 2022-2025 sisältyy Senaatin listan mukaisten toimitilahankkeiden pysyvä vuokravaikutus Immolan, Ivalon ja Onttolan toimipisteiden osalta.

Kehyspäätökseen sisältyi 0,4 milj. euroa Interoperability-kokonaisuuteen. Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi jäsenvaltioiden viranomaisilla on oltava mahdollisuus käyttää EU-tietojärjestelmiin tallennettua tietoa tehokkaasti. Päätöksestä jäi uupumaan vuosien 2023-2025 tarve.

Resurssien osalta Rajavartiolaitoksen tilanne vuosina 2021 – 2022 on hyvä, mikäli strategisiin investointeihin saadaan rahoitus. Muihin toimintamenoihin käytettävissä oleva rahoitus putoaa 11 milj. euroa vuonna 2023. Kiinteät kulut nousevat lähivuosina eikä niihin ole enää omilla toimenpiteillä mahdollista vaikuttaa. Kustannusten nousu on vuokrissa noin 10 milj. euroa ja muissa menoissa ja investoinneissa yhteensä noin 10 milj. euroa. Kustannustason nousu erityisesti vuokrakustannuksissa ja operatiivista suorituskykyä ylläpitävissä investoinneissa lisäävät rahoitusvajeen yhteensä 20 milj. euroa kehyskauden loppuun mennessä.

Kustannustason nousun johdosta nykytasoinen rahoitus ei riitä toiminnan ja palvelukyvyn ylläpitämiseen pitkällä aikavälillä. Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttaminen ja suorituskyvyn ylläpitäminen edellyttävät yhteensä noin 18 milj. euron pysyvää vuosittaista lisäresursointia momentille 26.20.01 sekä 5 milj. euroa pysyvää lisäystä momentille 26.20.70, jolla rahoitetaan raskaan kaluston ylläpito ja kertaluonteiset investoinnit. Ilman lisärahoitusta koko henkilöstön lomautuksia joudutaan käyttämään vuosittain budjetin tasapainottamiseksi. Rahoitusvaje henkilötyövuosissa laskettuna on yhteensä 300 HTV vuonna 2025. Aikaisemmista merkittävistä sopeuttamistoimista johtuen Rajavartiolaitos ei voi enää vastata kustannustason nousuun ja muihin rahoitusvajetta aiheuttaviin syihin muutoin kuin henkilöstöä merkittävästi vähentämällä.

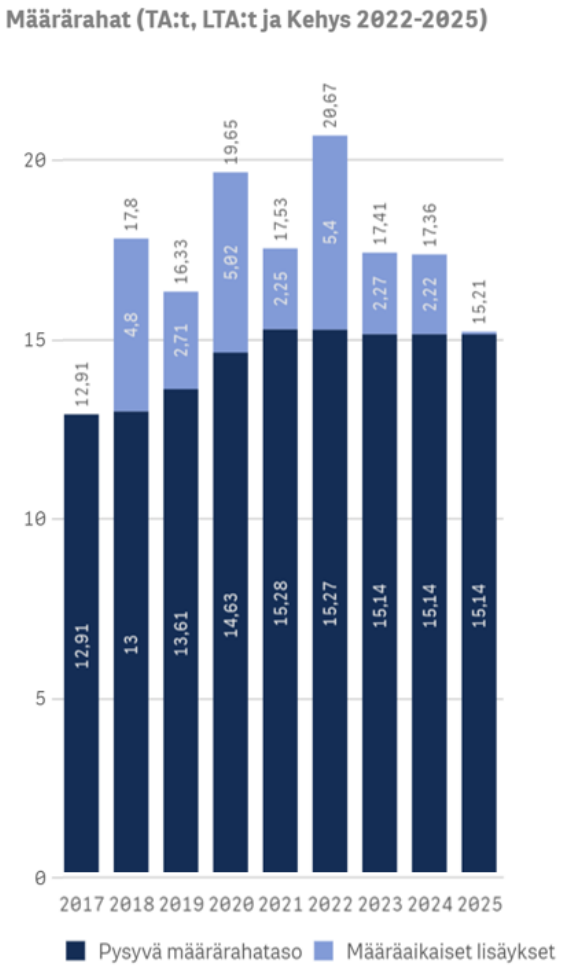
Rahoitusvaje leikkaa merkittävästi Rajavartiolaitoksen operatiivista suorituskykyä. Vaikutus näkyy kaikissa Rajavartiolaitoksen lakisääteisissä tehtävissä: rajaturvallisuuden ylläpitämisessä, meripelastuksessa ja ympäristövahinkojen torjunnassa sekä kriisivalmiuden ylläpitämisessä. Valvonnan määrä itärajalla ja merellä vähenee. Samalla laskee kyky vaikuttaa rajat ylittävään rikollisuuteen, laittomaan maahantuloon ja ihmiskauppaan. Viive avunantamiseen merellä ja itärajalla kasvaa. Erityisesti tämä näkyy meripelastus- ja ympäristövahinkojen torjuntatehtävissä merellä sekä hälytystehtävissä itärajalla. Rajanylitysliikenteen sujuvuus heikkenee merkittävästi sekä lentokentillä että itärajan ja satamien rajanylityspaikoilla. Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn ja näkyvyyden lasku vähentää kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta erityisesti merellä ja itärajan harvaan asutulla alueella. Rahoitusvaje vaikeuttaa kaluston ylläpitoa ja uusimista tehtävien edellyttämällä tavalla. Investointi- ja korjausvajeet heikentävät kaluston operatiivista käytettävyyttä ja luotettavuutta, mikä entisestään heikentää kykyä hoitaa ja tuottaa turvallisuuspalveluja lakien ja toimintaympäristön vaatimuksien edellyttämällä tavalla. Rahoitusvaje vähentää aluskaluston merivuorokausia ja lentokaluston lentotunteja, mikä merkitsee sekä valmiuden että vasteen heikentymistä kaikissa tehtävissä.

Tavoitellulla resurssitasolla Rajavartiolaitoksen suoritus- ja palvelukyky kyetään ylläpitämään nykyisellä tasolla, vanhentunut teknologia voidaan päivittää toimintavarmemmaksi ja nykyaikaisemmaksi ja suorituskyky turvataan myös merellisillä alueilla.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Pelastustoimi (26.30.01)

Pelastustoimen toimintamenomomentin (26.30.01) pysyvien määrärahojen taso on noussut 2017 vuoden 13 milj. eurosta 2021 vuoden 15 milj. euroon (18 %) ja pysyy kehyskauden lopussa 2025 vuonna 15 milj. eurossa. Pelastusopiston (koulutuksen varsinaiset toimintamenot) osuus pelastustoimen toimintamenoista on noussut 2017 vuoden 11,8 milj. eurosta 2021 vuoden 15,7 milj. euroon ja laskee kehyskauden lopussa 13,6 milj. euroon. Merkittävimmät lisäykset tänä ajanjaksona ovat keskittyneet Pelastusopiston toiminnan turvaamiseen, hätäkeskuspäivystäjäkoulutettavamäärän lisäämiseen ja pelastustoimen koulutuksen keskittämiseen. Vuoden 2017 alusta toteutetun pelastustoimen päällystökoulutuksen siirron yhteydessä Pelastusopiston toimintamenoihin siirrettiin 1,2 milj. euroa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta vuodesta 2017 alkaen. Henkilötyövuosien määrä on noussut vuosien 2017-2020 välillä 17 henkilötyövuodella (15,6%). Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 128. Aiemmin pelastusopiston yhteydessä toiminut CMC siirrettiin sisäministeriön yhteyteen 1.1.2019. Pelastusopiston toiminnassa menopaineena on saada rahoitusta tason turvaamiseksi sekä TKI-toiminnan kehittämiselle.

Pelastusopiston tavoitteena on säilyttää henkilötyövuosien taso ja nostaa se 150 henkilötyövuoden tasolle. Toimitilat pidetään tarkoituksenmukaisella tavalla opiston käytössä. Harjoitusalue pystytään säilyttämään. Kalustohankinnat pystytään hoitamaan suunnitelman mukaisesti ja koulutuskäytössä on uudenaikainen kalusto, mikä parantaa koulutuksen laatua. Tutkintojärjestelmä kehitetään toimintaympäristön muuttumista vastaavalle tasolle ja koulutuksen laatu turvataan. Opiskelijamäärät ovat riittävät Hätäkeskuslaitoksen ja pelastustoimen tarpeisiin. Tutkimus-, kehitys- ja innovointitoimintaa kehitetään vastaamaan paremmin sisäisen turvallisuuden tietotarpeita. Asiantuntijoiden on mahdollista osallistua laajasti oman alansa kehittämiseen.

Kehyspäätökseen sisältyy yhteensä 7 milj. euron kertaluonteinen erä liittyen DigiFinland Oy:n pääoman palautukseen sisäministeriölle. Talouspoliittinen ministeriövaliokunta on 12.6.2020 linjannut, että SoteDigi Oy:n pääomasta palautetaan valtion talousarvioon 57 milj. euroa, josta osoitetaan 7,0 milj. euroa sisäministeriön käytettäväksi yhtiöltä hankittaviin palveluihin.

Pelastustoimen toimintaympäristöä ja tarpeita vastaava valtakunnallinen kehittäminen ja tarvittava suorituskyky edellyttävät ohjausresurssien vahvistamista sekä lisäyksiä mm. digitalisointiin ja tietohallintoon. Pelastusopistolle esitettiin lisäyksiä koulutuksen resursseihin ja TKI-toimintaan. Kehysesitykseen sisältyi jatko vuosille 2021 ja 2022 myönnetylle rahoitukselle.

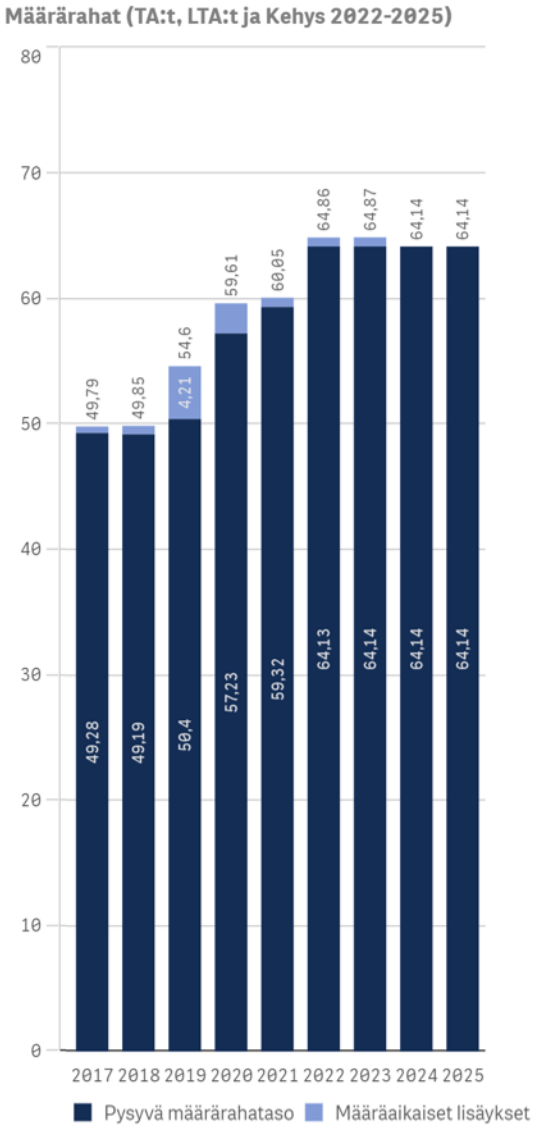
Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Nykyrahoituksella tilanne on hyvä vuoteen 2022 asti. Henkilötyövuosien määrä on lisärahoituksen turvin saatu nostettua 12 henkilötyövuodella 128 henkilötyövuoden tasolle. Tulevina vuosina joudutaan palaamaan aiemmalle tasolle (116 henkilötyövuotta), mikä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei nykyisiä koulutusmääriä pystytä saavuttamaan. Aiempien säästövuosien linjaus, joka on ollut henkilöstömenojen turvaaminen, on johtanut kaluston vanhenemiseen. Lisärahoituksella voidaan tehdä kriittisiä kalustohankintoja, mutta pitkällä tähtäimellä rahoitus ei ole riittävällä tasolla. Toimitilamenojen sopeuttaminen on hankalaa, koska kiinteistöistä joudutaan irtisanomaan osia, joihin Senaatin on vaikea saada muita vuokralaisia. Järjestelmistä ja niiden kehittämisestä (esim. Pronto) aiheutuu kasvavia ylläpitomenoja. Kehittämistoiminta on jäissä, ja esimerkiksi tilastotoimen kehittäminen ei ole mahdollista. Kyky reagoida yllättäviin tilanteisiin on heikko, koska rahoitus niin tiukalla. Vuodesta 2023 alkaen siirrytään toiminnallisesti haastavaan tilanteeseen, koska rahoituksesta ei ole tehty pysyvää päätöstä.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (26.30.02)

Hätäkeskuslaitoksen kehystasoa on lisätty viime vuosina uuden hätäkeskustietojärjestelmän kehittämis- ja ylläpitomenojen osalta. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenomomentin (26.30.02) pysyvien määrärahojen taso on noussut 2017 vuoden 49 milj. eurosta 2021 vuoden 59 milj. euroon (20 %) ja nousee kehyskauden lopussa 2028 vuonna 64 milj. euroon. Merkittävimmät lisäykset tänä ajanjaksona ovat keskittyneet hätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n kehittämiseen ja ylläpitoon. Henkilötyövuosien määrä ei ole olennaisesti kasvanut tai laskenut vuosia 2017 ja 2020 verrattaessa. Viraston henkilöstömäärä on kuitenkin edelleen selvästi alle asetetun tavoitetason. Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 585.

Hätäkeskuslaitoksen tavoitteena on kyetä vastaamaan nopeasti ja välittämään avuntarpeeseen tarkoituksenmukaisen avun viivytyksettä. Tavoitteena on myös, että kansalaiset kokevat Hätäkeskuslaitoksen toiminnan ja palvelut luotettaviksi ja turvallisuuden tunnetta lisääviksi. Hätäkeskustoiminta on varmistettava kaikissa oloissa ja tilannekuva pidettävä yhteiskäytössä. Hätäkeskuspalvelut tulee tuottaa yhdenvertaisesti koko maassa. Hätäkeskuslaitoksen laadukkaat palvelut turvataan niin normaalioloissa kuin häiriötilanteissa. Tämä tarkoittaisi arviolta henkilöstömäärän nostamista nykyisestä 40 henkilötyövuodella.
Hätäkeskustoiminnan tietojärjestelmien sekä tietoliikenneyhteyksien ja EU-vaatimusten mukaisen vaaratiedottamisjärjestelmän kehittämisestä huolehditaan.

Hätäkeskuslaitoksen resurssitason turvaamiseksi esitettiin lisärahoitusta hätäkeskustietojärjestelmään sekä viraston henkilöstöresurssien turvaamiseen. Hätäkeskuslaitoksella oli vuoteen 2022 tultaessa suuret kustannusten nousupaineet ICT-kuluissa. ERICA-järjestelmän palvelumaksujen, ylläpidon ja käytön kustannukset ovat kasvaneen aiemmin arvioidusta. Kustannuksiin vaikuttavat ennakoimattomat korjaus- ja muutosesitykset, yleinen kustannustason nousu sopimustoimittajien palveluissa sekä tietoliikennekustannusten ennakoimaton kasvu. Kehyspäätöksessä 2022 paineisiin saatiin helpotusta, kun hätätietojärjestelmä ERICA:n ylläpitoon ja kehittämiseen osoitettiin yhteensä 4,7 milj. euron pysyvä rahoitus vuodesta 2022 eteenpäin. Erica on pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen käyttöön tarkoitettu valtakunnallinen tietojärjestelmä.

Operaattoreille maksettavat Alerta- maksut, hätäliikenneväylämaksut ja turvallisuusverkon kustannukset ovat nousseet käyttöönoton myötä. ERICA- järjestelmän käyttöikä on suunniteltu pitkälle 2030-luvulle eteenpäin, joten sitä on kehitettävä aktiivisesti toimintavarmuuden ja käytettävyyden takaamiseksi. Järjestelmän kehittäminen kehyskaudella sisältää vain pakollisen

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

hätäkeskustietojärjestelmän toimintavarmuuden takaamisen, käytettävyyden parantamisen ja pakollisten korjaustoimenpiteiden suorittamisen. Kehyspäätös varmistaa nykyisen hätäkeskustoiminnan tason ylläpitämisen ja sen ansiosta vältetään henkilöstön sopeuttaminen.

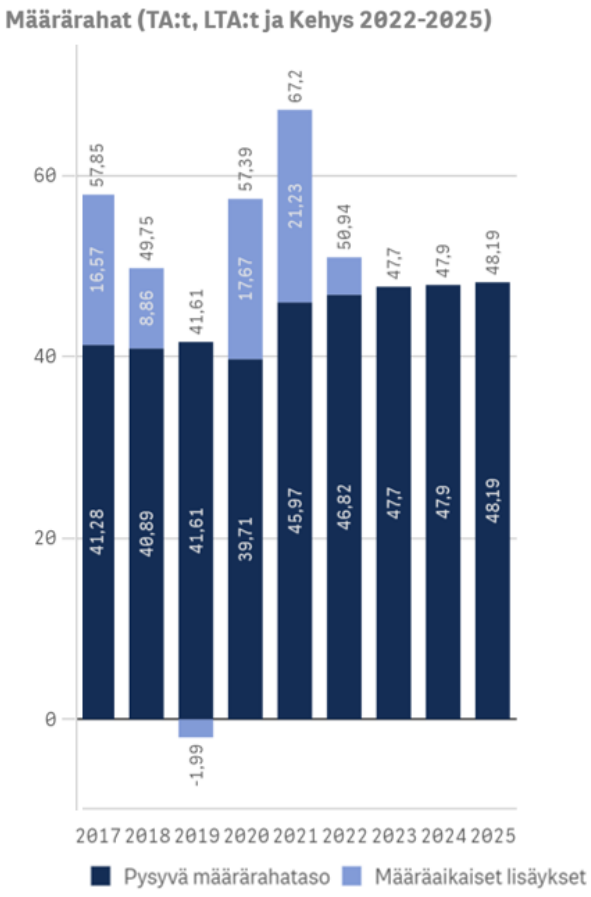
Lyhyellä aikavälillä Hätäkeskuslaitoksen rahoitustilanne on hyvä. Vuoden 2020 osalta 6,8 milj. euroa siirtyy vuodelle 2021. Kehyskauden loppupuolella tilanne ei olennaisesti muutu. Nykyrahoituksella henkilötyövuosimäärä 590 on mahdollistanut riittävän nopean hätäilmoitusten käsittelyn, mutta kriisitilanteen sietokyky on huono ja henkilöstön kuormitus on suuri. Nykyrahoitus ei mahdollista tavoitteeksi asetettua 630 htv-määrää. Erityisesti sairauspoissaolojen määrä on suuri ja mahdollisuudet henkilöstön kouluttamiseen vähäiset.

Henkilötyövuosien määrän nostaminen 630 henkilötyövuoden tasolle mahdollistaisi nopeamman ruuhkahuippujen purkamisen (yli 30 sek) ja henkilöstön jaksamisesta huolehtimisen (kuormitus, koulutustaso). Ilman lisäresursointia myös investoinnit jäävät tekemättä ja toiminnan kehittäminen on karsittava minimiin. Tämän johdosta hätäkeskustietojärjestelmäkokonaisuuden jatkokehittäminen ei ole mahdollista, jolloin tekniikan mahdollistamat hyödyt hätäkeskuspalveluiden sekä siihen liittyvän viranomaisten yhteistoiminnan kehittämisessä jäävät käyttämättä. Hätäilmoitusten määrän kasvaessa 1 – 2 % vuodessa, on riskinä, että 10 sek/30 sek vastausaikojen ulkopuolelle jäisi suurempi määrä puheluita.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (26.40.01)

Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenomomentin (26.40.01) pysyvien määrärahojen taso on noussut 2017 vuoden 41 milj. eurosta 2021 vuoden 46 milj. euroon (-11 %) ja nousee kehyskauden lopussa 2025 vuonna 48 milj. euroon. Rahamäärältään merkittävimmät lisäykset ja vähennykset tänä ajanjaksona ovatkin pitkälti aiheutuneet 2015 vuoden lopulla alkaneen turvapaikanhakijoiden määrän merkittävän nousun erinäisistä vaikutuksista ja sivuvaikutuksista. Suurin osa kehyskauden noususta selittyy Helsingin vastaanottokeskuksen siirrosta Maahanmuuttoviraston alaisuuteen (n. 5 milj. euroa) vuodesta 2022 eteenpäin sekä UMA-ylläpitorahoituksesta 1 milj. euroa vuodesta 2022 eteenpäin ja pysyvä 2 milj. euroa 2023 eteenpäin. Henkilötyövuosien määrä on noussut vuosien 2017-2020 välillä 95 henkilötyövuodella (15,6%). Vuonna 2020 henkilötyövuosia oli yhteensä 896.

Vuodelle 2019 siirtyvään erään tehtiin kertaluonteinen leikkaus -15 milj. euroa.

Maahanmuuttoviraston tehtäväkenttä on laajentunut ja toiminnan painoarvo kasvanut merkittävästi viime vuosina. Viraston rahoituksen tasoon ovat vaikuttaneet mm. turvapaikanhakijoiden määrän kasvu vuonna 2015 ja toisaalta tehtävien laajentuminen kuten valtion vastaanottokeskusten siirto osaksi Maahanmuuttoviraston toimintaa ja ulkomaalaislupien käsittelyn siirto Poliisilta Maahanmuuttoviraston tehtäväksi.

Tavoitteena on varmistaa Suomen vetovoimaisuus kansainvälisten osaajien näkökulmasta, ja taata laadukkaat ja nopeat maahanmuuton lupaprosessit sekä oikeusturvan takaava kansainvälisen suojelun järjestelmä. Tämä edellyttäisi Maahanmuuttoviraston henkilöstömäärän säilyttämistä ja palvelujen digitaalisen kehityksen turvaamista. Viraston toiminta nojaa hyvinvoivaan ja osaavaan henkilöstöön. Maahanmuuttoviraston henkilötyövuosimäärän taso olisi vakiinnutettava noin 900 htv:n tasolle, jotta hakemukset pystytään käsittelemään lakisääteisissä ja hallitusohjelman mukaisissa tavoiteajoissa. Sujuvat maahanmuuttoprosessit ovat ehdoton edellytys Suomen yritys- ja innovaatiotoiminnan kasvulle, tuottavuudelle ja kansainvälistymiselle sekä kansainvälisen työvoiman ja investointien saamiselle Suomeen. Nykyinen määrärahataso laskisi vuonna 2022 henkilöstömäärää noin 25 % ja vaikuttaisi merkittävästi hakemusten käsittelyaikoja pidentävästi. Maahanmuuttovirasto on valtionhallinnon edelläkävijöitä automatisaation ja digitalisaation osa-alueilla. Virasto on jo tiettyjen lupa- ja hakemustyyppien prosesseissa onnistuneesti pilotoinut osa-automatisaation

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

käyttöä. Kehittämistyö jatkuu ja tavoitteena on tehostaa viraston hakemuskäsittelyä ja siten lisätä viraston tuottavuutta.

Maahanmuuttovirastolle esitettiin kehyksessä lisäyksiä kahteen suureen kokonaisuuteen: hakemusten ruuhkanpurkuun ja työperäisen maahanmuuton lisäämiseen. Nämä ovat keskeisiä tavoitteita, joiden saavuttamiseen kehystaso ei riitä.

Ilman kehyksessä esitettyjä lisäyksiä henkilötyövuosien määrä laskee noin 950 henkilötyövuodesta noin 680 henkilötyövuoteen vuonna 2022. HTV- määrän lasku tulee kohdistumaan kaikkiin toimintayksiköihin Maahanmuuttovirastossa. Maahanmuuttoviraston resurssien tulisi mahdollistaa viraston kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen kehittäminen, jotta virasto pystyy vastaamaan tehokkaasti toimintaympäristön muutoksiin: keskeinen tekijä on turvata virastolle riittävä vakituinen henkilöstö, jota voitaisiin kohdentaa tehtäviin kulloisenkin tarpeen mukaan. Rahoituksen nykyinen kehystaso ei mahdollista tätä. Tilapäisillä määrärahalisäyksillä on toistaiseksi pystytty väliaikaisesti purkamaan ruuhkia, mutta samanaikaisesti toistuvat rekrytoinnit ja perehdytykset kuormittavat virastoa ja sen perustoimintaa eivätkä mahdollista henkilöstön pidempiaikaista ammatillista kehittymistä. Nykyisen kehystason mukaisella resurssilla hakemuksia ei pystytä käsittelemään asetetuissa tavoiteajoissa (HO, lainsäädäntö, tulossopimus), eikä pystytä vastaamaan kasvaviin hakemus- ja asiamääriin. Maahanmuuton arvioidaan edelleen kasvavan esimerkiksi työntekoon ja opiskeluun liittyvissä lupatyypeissä. Puoliväliriihen mukaisesti hallitus tavoittelee työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton lisäämistä. Tällä on vaikutusta myös resursseihin. Turvapaikanhakijoiden määrän kehitys pandemian jälkeen on epävarmaa. Käsittelyajat on pidettävä lyhyinä, jotta vastaanottokulut eivät kasva. Syntyneiden hakemusruuhkien purkaminen jälkikäteen on aina kalliimpaa kuin hakemusten ratkaiseminen hallitusti ja etupainotteisesti.

Tilapäisillä ja riittämättömillä resursseilla toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta ei pystytä kehittämään suunnitellusti. Myös käynnissä olevien kehityshankkeiden hyötyjen täysimääräinen realisoituminen vaarantuu: työ- ja koulutusperusteisia lupaprosesseja ei pystytä nopeuttamaan suunnitellusti, millä on negatiivinen vaikutus Suomen yritys- ja innovaatiotoiminnan kasvuun, tuottavuuteen ja kansainvälistymiseen sekä kansainvälisen työvoiman ja investointien saamiselle Suomeen.

Kehyspäätökseen 2022-2025 sisältyi ulkomaalaisasioiden käsittelyjärjestelmän (UMA) ylläpitoon 1 milj. euroa vuodelle 2022 ja pysyvä 2 milj. euron lisäys vuodesta 2023 eteenpäin. UMA on poikkihallinnollinen sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä, jota käyttävät Maahanmuuttoviraston lisäksi useat muut viranomaiset kuten poliisi, Rajavartijalaitos, ulkoministeriö, ELY-keskukset ja TE-toimistot. Ylläpitomenoihin ei ole aiempina vuosina myönnetty pysyvää rahoitusta. Ilman ylläpitomenojen varmistamista suunnitellut kehittämistoimet lupakäsittelyiden nopeuttamiseksi olisivat vaarantuneet, joka olisi todennäköisesti näkynyt sopeuttamistoimena muussa viraston toiminnassa.

Vaikka kehyspäätöksessä 2022-2025 UMA-järjestelmän pysyvä ylläpitorahoitus on turvattu, Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmien toiminnalliseen kehittämiseen ei kuitenkaan ole riittävää rahoitusta. Jatkuvalla järjestelmä- ja automaatiokehityksellä varmistetaan sähköisten lupaprosessien hyödyt täysimääräisesti ja toisaalta estetään järjestelmäkehityksen viivästyminen ja sen myötä syntyvä kehitysvelka.

Toimitilamenoja kasvattavat Helsingin asiakaspalvelun ja pääkaupunkiseudun säilöönottokeskusten muutokset. Kehyskauden aikana arvioidaan palveluverkostoa.